

**LYSEKILS
KOMMUN**

Strategi
Program
Plan
Policy
>> Riktlinjer
Regler

Lysekils kommuns
**Riktlinjer för
integrationsarbete**

Fastställt av:	Kommunfullmäktige
Datum:	2017-12-14, § 174
För revidering ansvarar:	Kommunstyrelsen
För ev. uppföljning och tidplan för denna ansvarar:	Kommunstyrelsen
Dokumentet gäller för:	Alla nämnder och förvaltningar
Dokumentet gäller till och med:	2020. Kommunstyrelsen har rätt att göra revideringar i riktlinjerna under löptiden.
Dokumentansvarig:	Avdelningschef, avdelning för hållbar utveckling
Dnr:	LKS 2017-780

Innehåll

Några viktiga begrepp	4
Inledning	5
Syfte	5
Förutsättningar	5
Styrdokument	5
Arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling	5
Delaktighet och möjlighet till egna val	5
Ansvar och roller i integrationsarbetet	6
Samverkan	6
Dialog och ansvarstagande	6
Integrationssamordnarens roll	7
Inriktning av integrationsarbetet	7
Praktiskt integrationsarbete i verksamheterna	7
En organisation med integrationsfokus – kunskap och kompetens	8
Sammanhang och kontaktytor - mötesplatser	8
Arbete och sysselsättning	8
Studier och utbildning	9
Boende – segregation eller integration	9
Process för integrationsarbete	9
Analysera förutsättningar	10
Planera verksamhet/ insatser	10
Säkerställa genomförande	10
Följa upp	10

Bilagor: 1. Ansvarsområden förvaltningar
2. Nationell ansvarsfördelning

Några viktiga begrepp

Integration - handlar om att känna tillhörighet i samhället. Det betyder att alla ska känna sig som en del av det svenska samhället. Integration handlar om att olika grupper i samhället möts och har ett utbyte med varandra. En del ska bli en del i det stora.

Inkludering - är att helheten ska anpassa sig till delarna. Att inkludera är att skapa en miljö där alla får plats och där vi ser olikheter som en tillgång.

Delaktighet - avsikten med delaktighet är att betona upplevelsen av att kunna påverka och ha inflytande över beslut, något som då kräver en kunskap om en strukturell ordning i samhället och vem som har makt över frågorna.

Medskapande- medskapande i detta dokument innefattar att gemensamt definiera, utveckla och tillämpa kunskap.

Ensamkommande barn - är ett barn under 18 år som kommer till Sverige utan någon av sina föräldrar eller någon annan vuxen person som har trätt in i föräldrarnas ställe. Det gäller även barn som efter ankomsten till Sverige står utan sådan ställföreträdare.

Nyanländ- är någon som är mottagen i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av flyktingskäl eller andra skyddsskäl. Även anhöriga till dessa personer anses vara nyanlända. En person är nyanländ under tiden som han eller hon omfattas av lagen om etableringsinsatser, det vill säga två till tre år.

Asylsökande- En asylsökande är en person som tagit sig till Sverige och sökt skydd. Han eller hon har inte fått ett slutligt svar på sin ansökan om asyl. Under tiden en ansökan prövas är den asylsökande inskriven i Migrationsverkets mottagningssystem. Personen får ett LMA-kort av Migrationsverket som bevis på att han eller hon har rätt att vara i Sverige under tiden ansökan handläggs.

Inledning

Lysekils kommun behöver fler invånare, fler som flyttar hit och väljer att stanna och verka i kommunen. Integrationsarbete är en viktig faktor i sammanhanget. Att möta den demografiska utmaningen och verka för en stabil befolkningsutveckling är en av de viktigaste framtidsfrågorna som kommunen har att hantera. De närmaste åren kommer att präglas av att många nyanlända ska etablera sig här. Den situation som Lysekils kommun befinner sig i innebär både en utmaning och en möjlighet.

För en välfungerande integration behövs ett välfungerande integrationsarbete. Det handlar om effektivare etablering, fler vägar till arbete, fler som slutför sin utbildning och bättre tillgång till bostäder.

Riktlinjerna utgår ifrån aktuell forskning, kunskaper inhämtade genom kartläggning, erfarenheter inom kommunens verksamheter och information från olika samverkansaktörer.

Syfte

Syftet med riktlinjerna är att de ska vara vägledande för integrationsarbetet i kommunen. Riktlinjerna gäller för hela kommunens organisation, såväl nämnder som bolag.

Förutsättningar

Styrdokument

De nationella målen för integrationsarbetet innebär lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk eller kulturell bakgrund. Detta innebär att alla nyanlända flyktingar och övriga invandrare i Lysekils kommun ska bemötas och behandlas som egna individer och inte som en homogen grupp.

Arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Bestämmelser i diskrimineringslagen och skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling. Alla verksamheter ska arbeta aktivt för att främja likabehandling och inkludering samt förebygga diskriminering och kränkande behandling. För att uppnå det krävs bland annat tydliga värderingar, ett öppet förhållningssätt samt ett starkt ledarskap som genomsyrar hela organisationen.

Det främjande arbetet handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Det behöver inte utgå från identifierade problem i verksamheten.

Det förebyggande arbetet tar sikte på att minimera risken för kränkningar och utgår från identifierade riskfaktorer. Både det främjande och det förebyggande arbetet bör anpassas till individens ålder och till den aktuella verksamheten.

Delaktighet och möjlighet till egna val

Integrationsarbetet ska genomsyras av medskapande, delaktighet och ansvarstagande. Ansvar för arbetet ska ligga så nära medarbetaren som möjligt. Kommunens arbete med nyanlända och asylsökande personer ska kännetecknas av ambitionen att alltid vara bättre än förväntat.

Arbetet ska utgå ifrån kommunens och verksamheternas grundläggande uppdrag som finns beskrivet i beslutade styrdokument, såväl statliga som kommunala, och integrationsarbetet ska inkluderas i verksamhetsplanen.

De aktiviteter och insatser som genomförs bör vila på vetenskaplig grund och/eller väl beprövad erfarenhet. Aktiviteter och insatser ska ge nyanlända förutsättning för egenförsörjning och stärka deras aktiva deltagande i arbets- och samhällslivet.

En stor och viktig del i arbetet med integration är delaktighet och medskapande. Det handlar om att se och ta tillvara individens befintliga behov, styrkor och kompetenser. Att leda individen mot integration och etablering i samhället. Förutsättningar för en god hälsa och möjligheten att etablera sig i samhället är nära sammankopplade. En god integration förutsätter en individ med en kapacitet att ta ansvar för sig själv, sina handlingar och sin närmiljö. Integrationsarbetet i Lysekils kommun ska främja individens livsvillkor och upplevelse av eget samhällsansvar. Det ska också främja individens förutsättningar för en tillvaro i egen försörjning på lång sikt och ett bidragande till samhällsekonomin genom förvärvsarbete eller eget företagande.

Ansvar och roller i integrationsarbetet

Samverkan

Lysekils kommun är en stor organisation och det finns många verksamheter inom förvaltningarna som genomför insatser och aktiviteter som gynnar etableringen för de nyanlända i kommunen.

Det är viktigt att det förekommer förvaltningsövergripande samverkan. Lysekils kommun ska arbeta aktivt med utveckling av samverkan mellan förvaltningar och verksamheter för ett mer kvalitativt och samordnat integrationsarbete. Det kan medföra en ökad resurseffektivitet genom att verksamheterna får en ökad kännedom om varandras kunskap, kompetens och verksamhet.

Lysekils kommun ska utveckla former för samverkan, erfarenhetsutbyte och lärande. Ta vara på det arbete som redan förekommer samt våga tänka om och tänka nytt för fortsatt utveckling.

Grundprincipen för samverkan inom integrationsarbetet att den enskilda medarbetaren har ansvar för att samverka med de verksamheter där behov finns, och att möjlighet att samverka ges. Genom gemensamma strukturer att samverka utifrån stärks integrationsarbetet i kommunen och en helhetssyn kan skapas. Det ger en grund för ökad resurseffektivitet, kunskaps- och kompetensutbyte och delaktighet från verksamheterna som helhet.

Alla kommunala förvaltningar och bolag ska utse en kontaktperson för integrationsfrågor för att säkerställa samverkan och informationsöverföring.

Dialog och ansvarstagande

Med dialog avses ett samtal mellan två parter i syfte att skapa en gemensam förståelse och acceptans. Genom en kontinuerlig dialog mellan och med medarbetare skapas förutsättningar för att med verksamhetens nuläge som bas utveckla integrationsarbetet utifrån befintligt behov, med ökad förståelse, samsyn och acceptans. Dialogen bör även

säkerställa att alla medarbetare har kunskap om verksamhetens behov, utmaningar och eventuella riskfaktorer. Alla medarbetare har ett ansvar för att aktivt föra dialog kring de utmaningar och möjligheter som finns i verksamheten så att information om verksamhetens aktuella nuläge förmedlas till ledningsgrupp eller motsvarande.

Genom en aktiv kunskapsbaserad dialog inom och utom verksamheten bör medarbetarna verka för en ökad förståelse och medvetenhet om integration och integrationsarbete.

Integrationsarbetet ska höra ihop med andra aktuella planer, utvecklingsarbeten och projekt som pågår i kommunen. Vid identifierat behov finns möjlighet för verksamheterna att få stöd att utforma rutiner för integrationsarbete.

Integrationssamordnarens roll

Integrationssamordnaren är ett stöd för verksamheterna i integrationsarbetet. Uppdraget består i omvärldsbevakning samt att analysera och definiera övergripande nuläge och förutsättningar för intern och extern samverkan. Vidare ingår samordning av kommunövergripande processer och projekt samt nätverk för kontaktpersoner.

Inriktning av integrationsarbetet

Sex områden har ringats in som viktiga för god integration och etablering:

- Praktiskt integrationsarbete i verksamheterna
- En organisation med integrationsfokus - kunskap och kompetens
- Sammanhang och kontaktytor - mötesplatser
- Arbete och sysselsättning
- Utbildning och studier
- Boende

Varje område innehåller inriktningar och mål som ska förbereda individen för ett självständigt och ansvarstagande liv. De anger även hur verksamheterna i sig kan bidra till ett öppnare samhällsklimat. Bilden av nyanlända och asylsökande måste göras mer nyanserad så att rasism och främlingsfientlighet motverkas. Det är viktigt att kunskapen om integrationsarbetet sprids både internt och externt.

Praktiskt integrationsarbete i verksamheterna

Verksamheternas uppdrag gällande integration beskriver varför verksamheten finns till och för vem (se även bilaga 1 ansvarsområden förvaltningar).

- **Utbildningsnämnden** ansvarar för uppdraget att tillgodose barnomsorg och utbildning för asylsökande och nyanlända barn och vuxna.
- **Socialnämnden** ansvarar för det enligt lag reglerade mottagandet, boende och försörjning för anvisade, samt för övriga nyanlända i behov av försörjningsstöd. Även kommunens ansvar för barn utan vårdnadshavare samt beslut och samverkan med andra myndigheter som rör dessa ligger hos socialnämnden.
- **Kommunstyrelsen** ansvarar för Arbetsmarknadsenheten där ansvaret för arbetsmarknadsinriktade åtgärder, sysselsättning och övriga integrations- och etableringsfrämjande insatser ligger. Kommunstyrelsen ansvarar för integrationssamordningen.

- **Överförmyndaren** förordnar god man för ensamkommande barn. Myndigheten utövar tillsyn över den gode mannen, entledigar denne samt fattar beslut om arvodet.

Den nationella ansvarsfördelningen beskrivs i bilaga 2, nationell ansvarsfördelning.

En organisation med integrationsfokus – kunskap och kompetens

Integration ska vara ett prioriterat område inom kommunen. En framgångsfaktor är att det i verksamheterna finns kunskap och kompetens inom området. Chefer och medarbetare har ett direkt ansvar för att arbeta i enlighet med kommunens värdegrund och styrande dokument. Ett inkluderande synsätt ska genomsyra alla verksamheter. Genom en tillåtande och öppen dialog ska det i verksamheterna ges möjlighet att arbeta konstruktivt med lösningar på problem.

Sammanhang och kontaktytor - mötesplatser

En förutsättning för integration är att människor möts i olika sammanhang. Lysekils kommun vill ge asylsökande och nyanlända goda möjligheter att lära sig om Sverige eftersom denna kunskap är avgörande för möjligheten till ett välfungerande och gott fortsatt liv här.

Framgångsfaktorer:

- Utveckling av olika typer av fysiska mötesplatser där det inte ställs höga ekonomiska, sociala eller kunskapsmässiga krav för deltagande.
- Stöd för individen i dennes eget ansvarstagande och integration genom att erbjuda möjligheter och sammanhang som kan bidra positivt till den individuella utvecklingen och etableringen på lång sikt.
- Verka för att asylsökande och nyanlända kommer in i samhället och får svenska kontakter som kan underlätta för dem i vardagen.
- Arbeta för en utveckling av samverkan med civilsamhället som är en viktig aktör i arbetet med fysiska mötesplatser. För att stärka civilsamhällets roll i integrationsarbetet i Lysekils kommun bör samverkan mellan kommunala förvaltningar och civilsamhället utvecklas.

Genom ett målinriktat långsiktigt arbete och ett möjliggörande genom politiska inriktningar och beslut bör Lysekils kommun verka för att utöka antalet fysiska mötesplatser som kan ge en utökad möjlighet för alla människor att mötas i en god miljö.

Arbete och sysselsättning

Arbete är nyckeln till nyanländas etablering i Sverige. Arbete ger, förutom egenförsörjning, möjligheter att utveckla kunskaperna i det svenska språket och om det svenska samhället. Arbete bidrar också till ett utökat socialt nätverk. Lysekils kommun bör aktivt verka för en hög sysselsättningsgrad bland nyanlända kommuninnevånare. Många nyanlända är i yrkesverksam ålder och har såväl utbildning som erfarenhet, vilka i större utsträckning bör tas tillvara, inte minst inom områden där det råder brist på arbetskraft. Behovsbaserade insatser bör riktas och utvecklas för att ta vara på den resurs som nyanlända är inom dessa områden.

Det är angeläget att andelen kvinnor som tar del av arbetsmarknadsnära insatser respektive övergår till arbete ökar och att kvinnor och män ges samma möjligheter till etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet.

Studier och utbildning

Utbildningsväsendet spelar ur integrationsperspektiv en väsentlig roll. Studier och utbildning är en avgörande faktor för vidare arbete och personer med högre utbildning har en god prognos på arbetsmarknaden.

Välfungerande utbildning förankrad på den lokala arbetsmarknaden ska prioriteras, likaså riktade insatser för målgruppen nyanlända med kort utbildningsbakgrund som riskerar att hamna i försörjningsstöd efter etableringstiden. Målsättningen ska vara att nyanlända kvinnor och män ska gå vidare till arbete eller studier efter etableringstiden. Nyanlända kvinnor tillhör enligt kartläggningen en grupp med låg generell utbildningsnivå, låg sysselsättningsgrad och lågt socialt deltagande. Den utvecklingen måste vändas.

Boende – segregation eller integration

Det finns områden i Lysekils kommun där det relativt ofta förekommer lediga lägenheter att tilldela invandrade familjer och/eller hushåll med relativt sett begränsade resurser. Detta bör motverkas av ett mer offensivt bostadspolitiskt tänkande som kan bidra till att öppna "svenska" områden för personer med "utländsk" bakgrund.

Detta bör också uppmärksammas före frågan om eget val av boende och kulturella aspekter vid inflyttning till Lysekils kommun, inte minst med anledning av den så kallade närhetsprincipen vad gäller tilldelning av skolplats med mera.

För att motverka segregation bör Lysekils kommun i samverkan med andra bostadsaktörer aktivt arbeta mot stigmatisering av de områden där invandrade personer visar sig vara överrepresenterade.

Process för integrationsarbete

Integrationsarbete är en långsiktig process. Allt arbete ska utgå ifrån styrdokument, kommunens vision, värdegrund och utvecklingsmål med dialog som styrmedel. Utifrån kommunens riktlinjer och verksamhetens förutsättningar bör varje verksamhet löpande planera, följa upp och utvärdera integrationsarbetet.

Verksamheternas arbete med integrationen ska också vara i enlighet med kommunens styrmodell:

- Analysera förutsättningar
- Planera verksamhet/ insatser
- Säkerställa genomförande
- Följa upp

Hänvisningar:

Diskrimineringslagen (2008:567)

I SOU 1996:55, *Vägar in i Sverige*, Bilaga till Invandrarpolitiska kommitténs slutbetänkande.

Skollagen (2010:800)

Socialstyrelsen, Social rapport 2001, samt 1997.

<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/nyanlandas-etablering/mal-for-nyanlandas-etablering/>

Postadress: **453 80 LYSEKIL**
Tel: **0523-61 30 00**
Webbplats: **lysekil.se**

Besöksadress **Stadshuset, Kungsgatan 44**
E-post registrator@lysekil.se

Tänk på miljön innan du skriver ut

Bilaga 1: Ansvarsområden förvaltningar

Utbildningsnämnden ansvarar för uppdraget att tillgodose barnomsorg och utbildning för asylsökande och nyanlända barn och vuxna. Kommunen ansvarar för att ge asylsökande och nyanlända barn som bor inom kommunen möjlighet att gå i förskola och skola på samma villkor som andra barn som bor i kommunen. Rätten till skolgång gäller också till gymnasiet. Även barn och unga som vistas i landet utan tillstånd har rätt till utbildning. Barn som är asylsökande har ingen skolplikt.

Svenska för invandrare, sfi, är en kvalificerad språkutbildning i svenska språket för vuxna som inte har svenska som sitt första språk. Kommunen har skyldighet att tillhandahålla kommunal vuxenutbildning. Kommunal vuxenutbildning omfattar svenska för invandrare, grundläggande nivå och gymnasial nivå. Utgångspunkten ska vara den enskildes behov och förutsättningar. Den som fått minst utbildning ska prioriteras. (Skollagen, 20 kap.)

Personer som beviljats uppehållstillstånd har rätt till utbildning i sfi genom kommunen. För att få läsa sfi krävs folkbokföring, det vill säga att personen är registrerad hos Skatteverket. För att delta i utbildning i svenska för invandrare krävs även att du fyllt 16 år och det finns ingen övre åldersgräns.

Utbildning för asylsökande och nyanlända elever främjas av samma faktorer som utbildning i stort. Utbildningsnämnden har ansvar för att se till att skolorna får goda förutsättningar att lyckas med verksamheten.

Socialnämnden ansvarar för det enligt lag reglerade mottagandet (kommunanvisningarna) som baseras på ett av Regeringen beslutat kommuntal. Kommuntalen som fastställs av Länsstyrelsen innebär att anvisningar ska baseras på kommunernas statistiska förutsättningar.

Det är upp till den anvisande myndigheten (Migrationsverket från den 1 januari 2017) att bedöma vilken kommun som ska anvisas att ta emot en viss person.

Socialtjänsten ansvarar för mottagande, boende och initial försörjning för kommunanvisade, samt för övriga nyanlända i behov av försörjningsstöd.

Även kommunens ansvar för barn utan vårdnadshavare (ensamkommande) samt beslut och samverkan med andra myndigheter som rör dessa ligger hos socialnämnden.

Ansvar för hem för vård eller boende (HVB) ligger hos socialtjänsten. HVB är ett yrkesmässigt drivet hem som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende.

Socialnämnden ansvarar även för samhällsorientering för nyanlända enligt kraven i Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

Kommunstyrelsen ansvarar för Arbetsmarknadsenheten där ansvaret för arbetsmarknadsinriktade åtgärder, sysselsättning och övriga integrationsfrämjande insatser ligger. Kommunstyrelsen ansvarar för tjänsten Integrationssamordnare.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för de ekonomiska medel som är relaterade till målgruppen asylsökande och nyanlända med ansvar för att fördelningen av dessa medel svarar mot förvaltningars och verksamheters befintliga behov.

Överförmyndarnämnden förordnar god man för ensamkommande barn. Myndigheten utövar tillsyn över den gode mannen, entledigar denne samt fattar beslut om arvodet. Bestämmelser om överförmyndare och gode mannens uppdrag finns i föräldrabalken, förmynderskapsförordningen, lagen om god man för ensamkommande barn, förvaltningslagen och kommunallagen.

Bilaga 2, Nationell ansvarsfördelning för nyanländas etablering

Staten har sedan lång tid tillbaka ett särskilt ansvar för mottagande av nyanlända, utöver det ansvar som gäller för alla invånare. Ansvaret för mottagande och insatser för nyanlända är fördelat mellan flera olika aktörer inom såväl statlig som kommunal sektor. Därutöver bedriver organisationer i det civila samhället ett omfattande arbete på området.

Sedan december 2010 har staten genom *Arbetsförmedlingen* det samordnande ansvaret för insatser för vuxna nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Enligt den till och med 2017 gällande lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen) har nyanlända rätt till en etableringsplan. Etableringsplanen ska minst innehålla sfi, samhällsorientering och aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet.

Nyanlända som deltar i etableringsinsatser har rätt till statlig etableringsersättning för sin försörjning. Arbetsförmedlingen beslutar om etableringsersättning medan *Försäkringskassan* betalar ut ersättningen.

Försäkringskassan beslutar och betalar även ut tillägg till etableringsersättningen i form av etableringstillägg och bostadsersättning. Från och med 2018 kommer regelverket för etableringsinsatser i större utsträckning att vara harmoniserat med den övriga arbetsmarknadspolitiken och regelverket för nyanlända inom etableringsuppdraget mer likt det som gäller för övriga arbetssökande.

Försäkringskassan tar i samband med det över handläggningen av etableringsersättningen från Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen och Migrationsverket hade under 2016 ett delat ansvar för anvisningar enligt lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Från och med 2017 har *Migrationsverket* ansvaret för alla anvisningar enligt lagen.

Migrationsverket beslutar också om och betalar ut statlig ersättning för mottagande av nyanlända till kommuner och landsting.

Ensamkommande barn, dvs. minderåriga som kommer till landet utan vårdnadshavare, anvisas av Migrationsverket till en kommun för mottagande som asylsökande. När uppehållstillstånd beviljas är de sedan ofta kvar i den anvisade kommunens mottagande under flera år.

Länsstyrelserna ska främja samverkan om etableringsinsatser mellan berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer. Länsstyrelserna ska även verka för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna för att ta emot nyanlända och ensamkommande barn och unga samt verkar för regional samverkan. Från och med 2017 har länsstyrelserna också ansvar för att samordna och organisera insatser för asylsökande och nyanlända som bor i Migrationsverkets anläggningsboende.

Kommunerna tar emot nyanlända för bosättning. Kommunerna har också ansvar för mottagande av ensamkommande barn och unga. Kommunerna tillhandahåller sfi och samhällsorientering, praktisk hjälp i samband med bosättning, särskilda introduktionsinsatser för nyanlända barn och elever inom skola, förskola, fritidshem och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. För dessa och andra insatser får kommunerna ersättning från staten.

Landstingen svarar för insatser inom hälso- och sjukvård och genomför hälsoundersökningar för nyanlända. Vissa landsting har verksamhet med hälsokommunikatörer som är särskilt inriktade på nyanlända.

Centrala studiestödsnämnden handlägger och beslutar i ärenden om hemutrustningslån för nyanlända.